

Rapport: Kvalitet och inflytande

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

**Gymnasie- och
vuxenutbildningsförvaltningen**
Kvalitets och
utvecklingsavdelningen

Upprättad: 2023-01-31
Diariernr: GYVF-2023
Ansvarig: Utbildningschef

1 Inledning	3
1.1 Uppföljning av skolans uppdrag	3
2 Nämndens utveckling av elevernas inflytande över utbildningen	4
3 Elevers inflytande över utbildningen	4
3.1 Skolans demokratiuppdrag	4
3.2 Organisering av demokratiuppdraget.....	5
3.3 Arbete med demokratiuppdraget.....	6
3.4 Uppföljning av demokratiuppdraget	8
3.5 Arbete med demokratiuppdraget på gymnasiesärskolorna.....	9
4 Resultat	10
4.1 Skolor med högskoleförberedande program	10
4.2 Skolor med yrkesprogram	11
4.3 Skolor med introduktionsprogram	13
4.4 Gymnasiesärskolorna	15
4.4.1 Individuella programmet	15
4.4.2 Nationella program	16
5 Klagomålshantering	17
6 Sammanfattande kommentarer	18
Bilagor	

1 Inledning

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen¹ slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Undervisningen ska bidra till att barn och elever tillägnar sig kunskaper om och förmågor att agera i ett demokratiskt samhälle, demokrati ska utövas genom delaktighet² och inflytande³, och elever ska ges möjlighet att utveckla förmågor för att kunna bli samhällsmedborgare, som kan agera aktivt och informerat.

1.1 Uppföljning av skolans uppdrag

Ett systematiskt kvalitetsarbete ska, enligt skollagen⁴, genomföras både på huvudmannanivå och på enhetsnivå. Huvudmannen ansvarar för att fördela resurser och organisera verksamheten utifrån lokala förutsättningar samt systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, analysera orsakerna till resultat och genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen⁵. Ansvaret följs upp i fem rapporter och två promemorior, vilka kompletteras med en kvalitetsdialog där gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (nämnden, i resterande del av rapporten) möter gymnasieskolornas rektorer.

Föreliggande rapport utgår från skollagens 4 kapitel och fokuserar på elevernas inflytande över utbildningen samt läroplanernas demokratiuppdrag. Rapporten följer upp i vilken mån eleverna ges möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande samt hur elevföreträdare ges tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse.⁶ Rapporten avslutas med uppföljning av huvudmannens klagomålshantering.⁷

¹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

² Unicef (2009). Barnkonventionen. FN:s konvention om barnets rättigheter (SFS 2018:1197).

³ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 9 §

⁴ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 3 §

⁵ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 8 §

⁶ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 10 §

⁷ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 8 §

2 Nämndens utveckling av elevernas inflytande över utbildningen

Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.⁸

Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.⁹

Nämnden fattade den 27 maj 2022¹⁰ beslut om att inrätta ett ungdomsråd. Ungdomsrådet syftar till att skapa möjligheter att mötas i dialog kring demokrati och är en del i arbetet med att stärka elevers inflytande och fördjupa ungdomars kunskap om och delaktighet i de demokratiska processerna. Ungdomsrådet kompletterar de kommunala gymnasieskolornas och gymnasiesärskolornas arbete med demokrati, elevdelaktighet och -inflytande.

3 Elevers inflytande över utbildningen

I detta avsnitt beskrivs vad läroplanen och skollagen säger om skolans demokratiuppdrag och skolornas ansvar för att säkerställa elevernas rätt till inflytande över utbildningen. Vidare tydliggörs hur de kommunala skolorna organiserar för elevernas reella inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen samt hur elevernas inflytande följs upp.

3.1 Skolans demokratiuppdrag

Läroplanerna för gymnasieskolan¹¹ och gymnasiesärskolan¹² beskriver hur det inte är tillräckligt att förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden i undervisningen. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen

⁸ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 9 §

⁹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 9 §

¹⁰ GYVF-2022-2175. Inrättande av ungdomsråd för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

¹¹ SKOLFS 2022:13, kap 1. *Läroplan för gymnasieskolan.*

¹² SKOLFS 2013:148, kap 1. *Läroplan för gymnasiesärskolan.*

och att ta ansvar för sina studieresultat, förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer samt elevernas rättigheter och skyldigheter. Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. De behöver därför tränas i att tänka kritiskt, att granska information och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Rektor ansvarar, enligt skollagen¹³, för att det finns forum för samråd på en skola där frågor som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna behandlas. Eleverna ska informeras om förslag till beslut och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Rektor ska även möjliggöra för elev, som har utsetts att företräda elever i rollen som exempelvis elevskyddsombud eller elevrådsrepresentant, att få ledighet från skolarbetet som behövs för uppdraget.

3.2 Skolornas organisering av demokratiuppdraget

Rektorerna skapar förutsättningar för eleverna att utöva inflytande genom olika forum för samråd. På respektive skola finns klassråd inplanerade i respektive skolas årshjul, vilka leds av mentorer. Frekvensen av klassråd skiljer sig mellan skolorna från ett per månad till tre klassråd per läsår. Protokoll skrivs och delas med skolledningen. Från klassråden lyfts frågor och önskemål vidare till elevrådet.

Elevrådet är ett forum på skolnivå, vilket vanligtvis leds av en representant från elevhälsan eller skolledningen. Elevrepresentationen kan även arrangeras via skolråd och programråd, där olika frågor som berör elevens studiesituation tas upp och eleverna ges möjlighet att påverka, förändra och förbättra. Några skolor arbetar med elevskyddsombud, vilka årligen utbildas i arbetsmiljöfrågor. Elevskyddsombuden representerar sina klasser i ett forum där de träffas kontinuerligt tillsammans med skolledning. Det förekommer även råd som används som referensgrupp i samband med större frågor som implementering av plan mot diskriminering och kränkande behandling. En del råd har använts för utredning av kränkningar, störande av trygghet och studiero samt vid pedagogiska utredningar. Avslutningsvis finns det på några skolor en elevkår, som arbetar nära skolledningen med bland annat inkluderande aktiviteter och temadagar.

¹³ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 9 §

Rektorerna bidrar till att skapa förändring utifrån elevers svar och åsikter i elevenkäterna genom att göra prioriteringar i det fortsatta arbetet. På en skola har rektor skapat en struktur där skolans elever genomför egna analyser av elevenkätens resultat under ledning av sina mentorer. Analyserna sammanställs och tas med i det framåtsyftande arbetet med att utveckla organisationen.

3.3 Skolornas arbete med demokratiuppdraget

Samtliga skolor använder information från enkäter, skolråd¹⁴ och intervjuer med elever i det systematiska kvalitetsarbetet. Underlagen analyseras för att identifiera utvecklingsområden och för att sätta prioriterade mål för verksamheten. Resultaten diskuteras med personalgruppen vid arbetsplatsförlagda träffar (apt) och med elevskyddsombuden.

Biträdande rektor och elevhälsorepresentanter på en av skolorna håller fokussamtal med elevrepresentanter från alla klasser för att fördjupa förståelsen av resultaten på elevenkäten. Elevrepresentanter har förberedda frågor utifrån teman som lyfts från klassråden, vilka berör bland annat trygghet och trivsel samt inflytande och delaktighet. Ett liknande arbete sker på en annan skola där lärare med speciellt ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet intervjuar elevgrupper för att få en fördjupad bild av elevernas studiesituation.

Elevenkätens resultat används som underlag för flera utvecklingsinsatser med såväl lärare som elevhälsopersonal. På flera skolor fokuseras det kollegiala lärandet på det som framkommit i elevenkäter. Ett par skolor har elevdelaktighet som ett fokusområde. Lärarna vid en skola arbetar med att fördjupa sitt kollegiala lärande kring gemensam lektionsstruktur, interaktion och motiverande samtal¹⁵. Vid en annan skola arbetar lärarna med delaktighet i klassrummet med metoder från specialpedagogiska lyftet om samspel för inkludering. Elever är även delaktiga i skolans värdegrundsarbete. Några elever har under året genomgått en utbildning, genom Pedagogisk Inspiration Malmö (PI Malmö), för att bli elevcoacher och ledare i värdegrundsövningar.

Elever undervisas i demokrati, mänskliga rättigheter och sätt att styra inom styrelser och föreningsliv. Vid en skola deltar elever i ett projekt med målet att

¹⁴ Skolråd används här som begrepp för samtliga forum på skolnivå med syfte att bidra till elevernas inflytande över sin utbildning.

¹⁵ Motiverande samtal är en samtalsmetod som bidrar med möjliga lösningar på konflikter och svårigheter som uppstår i skolans vardag. Metoden används även för att hjälpa elever till ökad studiemotivation och bättre förmåga att samspela med andra på ett positivt sätt.

lyckas påverka beslutsfattare i olika frågor. Eleverna får möjlighet att besöka Sveriges riksdag och träffa lokala riksdagspolitiker. Samtliga elever på skolan deltar i EU-rollspel inom ämnet samhällskunskap. En annan skola har varit delaktig i ett omfattande projekt, DEMBRA¹⁶, som syftar till demokratisk beredskap.

Lärarna arbetar aktivt med att ge eleverna inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen samt examinationsformer och provscheman. Elever ges möjlighet att komma med synpunkter och ha inflytande på lärarnas planering. Den individuella studieplanen (ISP) är ett viktigt verktyg för att stödja eleverna i att förstå och äga sitt eget lärande. Eleverna involveras i studieplaneringen vilken kan innehålla inslag av praktik, motivationshöjande åtgärder eller individualiserat kursupplägg. Mentorerna har kontinuerlig dialog med eleverna på grupp och individnivå. Lärarna på flera skolor arbetar med en gemensam lektionsstruktur där uppläggets delar gynnar elevens deltagande och inflytande. Några skolor använder motivationslyftet¹⁷ för att stärka elevernas förmåga att ta ansvar för sina studier och påverka sina villkor. Samtliga skolor involverar eleverna i framtagandet av skolans ordningsregler.

Elevernas tilltro till den egna förmågan att ta ansvar och påverka sina villkor stärks genom att eleverna aktivt uppmuntras att ta initiativ och synliggöra sina framsteg. Det sker bland annat genom användning av ett gemensamt planeringsdokument. Eleverna reflekterar efter genomförda moment/områden kring hur arbetet fungerade. Deras initiativförmåga och ansvar tränas även i yrkesämnenas praktiska moment. Med stöd av återkoppling från lärare och handledare inom det arbetsplatsförlagda lärandet (apl) utvecklar eleverna dessa förmågor i exempelvis entreprenörskap.

Lärarna arbetar med att skapa ett öppet klimat i gruppen för att eleverna ska våga ta initiativ även i gruppsammanhang. Eleverna har möjlighet att arbeta, redovisa eller diskutera olika frågor i mindre grupper. Elever som har svårt att framföra sina synpunkter i grupp ges möjlighet att lämna dessa både analogt och digitalt genom exempelvis e-post, exittickets och i anonyma enkäter. Några skolor har startat ”Våga-tala-grupper” där även kurator och elevkoordinatorer är engagerade. Lärare har enskilda samtal med eleverna. En skola har

¹⁶ DEMBRA – Demokratisk beredskap mot rasism, antisemitism och antidemokratiska attityder – har tagits fram på uppdrag av norska myndigheter. Den forskningsbaserade utgångspunkten är att bästa sättet att förebygga attityder som hotar demokratin, är en demokratisk kultur baserad på inkludering och kritiskt tänkande.

¹⁷ Motivationslyftet är en metod i fem steg vilken syftar till att stärka skolans värdegrundsarbete samt att öka ungdomars motivation och självledarskap, men också förmåga till reflektion över sig själv och sin omgivning.

fortbildningsinsatser i relationell pedagogik med hjälp av forskare från Högskolan i Kristianstad. Eleverna på en skola tränar dynamiskt tänkesätt¹⁸ för att stödja tilltron till den egna förmågan att lära och utvecklas.

3.4 Skolornas uppföljning av demokratiuppdraget

Uppföljningen av elevernas arbete i skolans forum för samråd är organiserad på olika sätt. På några skolor ansvarar kurator och elevkoordinator för uppföljning av elevrådet och återkopplar till skolledning. En skola har valt att biträdande rektor deltar vid elevråden och ansvarar för att följa upp elevernas synpunkter, stödja den demokratiska processen och strukturera vad som ska hanteras vidare i vilka forum. Vid en skola deltar hela skolledningen vid genomförande och uppföljning av elevrådet. Informationen från olika samråd på skolnivå följs upp och analyseras av rektor, varefter återkoppling till eleverna sker på klassrådsnivå. De skolor som har elevkårer följer upp det arbete genom regelbundna möten i elevkårens styrelse.

Uppföljningen av elevernas möjligheter att påverka undervisningens utformning följs på vissa skolor upp genom elevenkäter, djupintervjuer, fokussamtal och lektionsobservationer. Resultatet från dessa och lärarnas arbete med området utgör underlag vid rektors medarbetarsamtal med undervisande personal. Underlagen används även i rektors löpande samtal med undervisande lärare om exempelvis den formativa bedömningsprocessens betydelse. Elevhälsoteamet har löpande dialog med lärarna om lektionsdesign och extra anpassningar. Arbetet med utvärdering sker också genom klassuppföljningar med undervisande lärare under pågående kurser. Detta sker genom öppna frågeställningar i en formativ process. Eleverna svarar på skriftliga och muntliga utvärderingar med frågor om innehåll, arbetsformer och redovisningssätt. Lärarna anpassar sin undervisning och lärmiljö utifrån elevernas tankar och svar. En skola uppmärksammar och lyfter fram lärare som varierar sina arbetssätt och samplanerar med eleverna. Några skolor har kontinuerlig uppföljning av elevernas ISP och följer upp elevernas möjlighet att påverka undervisningen i sitt systematiska kvalitetsarbete.

¹⁸ Dweck, C. (2017). *Mindset: du blir vad du tänker* (2 uppl.). Stockholm. Natur & Kultur Akademisk.

3.5 Gymnasiesärskolornas arbete med demokratiuppdraget

I detta avsnitt presenteras gymnasiesärskolornas organisation, arbete och uppföljning av demokratiuppdraget samt hur eleverna ges möjlighet att utöva inflytande på utbildningen och erövra de nödvändiga kompetenserna.

Gymnasiesärskolans rektorer skapar förutsättningar för elevernas inflytande genom olika forum för samråd. En skola har organiserat samråden genom klassråd och två elevråd med koppling till skolans program. Dessa råd anpassas efter elevernas behov av stöd. Elevenkäter genomförs och besvaras vid fyra tillfällen per år där varje enkät fokuserar på ett specifikt område. Uppdelningen möjliggör en fördjupad förståelse av frågorna för eleverna.

Lärarna skapar förutsättningar för eleverna att utveckla sina förmågor att arbeta i demokratiska former genom en tillgänglig lärmiljö. Arbetsätt, arbetsformer och innehåll anpassas efter elevens behov. Lärarna och elevassistenterna arbetar med kommunikationsstöd, tydliga lärandeobjekt och kompletterande kommunikation (AKK). Det kan ske i form av tecken som stöd, kommunikationskortor, bildstöd och med digitala hjälpmedel. Målet är att ge eleverna en självständig kommunikation där kommunikationsstödet skapar förutsättningar för eleverna att förstå varandra och uttrycka sina känslor, åsikter och tankar.

Eleverna får möjlighet till reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen genom anpassningar utifrån deras individuella behov. De pedagogiska planeringarna gör det tydligt och begripligt för eleverna, vilket i sin tur skapar möjlighet för deltagande och självbestämmande över sin situation. Utifrån elevernas förutsättningar provas olika arbetssätt och formerna för påverkan varierar utifrån elevgruppens sammansättning.

Sektionschef och biträdande rektor deltar vid elevrådet och följer upp strukturer och underlag. Frågor bemöts, fördelas utifrån område och återförs till klasser, ledning eller processledargrupp. En av skolorna genomför under läsåret en särskild översyn av skolans processer för elevinflytande genom en separat elevenkät. Elevernas svar från enkäterna följs upp och bearbetas av förstelärare, analyseras i processledargruppen och diskuteras i arbetslagen. Eleverna utvärderar lektionerna tillsammans med lärarna utifrån ett utvärderingsmaterial anpassat utifrån elevernas behov och förutsättningar.

4 Resultat

Gymnasieskolornas arbete med att möjliggöra elevernas inflytande mäts varje år i en elevenkät. Vartannat år svarar elever i år 2 på Skolinspektionens elevenkät och vartannat år svarar elever på motsvarande påståenden i gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens elevenkät.

Skolinspektionen redovisar samtliga elevsvar från Malmö stad utan att fördela svaren per programtyp¹⁹. En fördelning är möjligt när elevenkäten genomförs i förvaltningens regi. Resultatet under 4.1, 4.2 och 4.3 är hämtade ur förvaltningens elevenkät för åren 2018, 2020, och 2022, och representerar svar av elever i år 2. Alternativet "vet ej" har exkluderats. N representerar samtliga elever som har svarat på det aktuella påståendet. I bilaga 1 återfinns kompletterande statistik över elevers möjlighet att utveckla förmågor som krävs för att utöva inflytande.

4.1 Skolor med högskoleförberedande program

I avsnittet görs en kortfattat resultatpresentation av hur elever på de högskoleförberedande programmen har svarat på de fyra utvalda påståendena.

En övervägande del av eleverna upplever inte att de har inflytande över undervisningens innehåll, vilket visas i diagram 1. Det har inte skett någon förändring över tid.

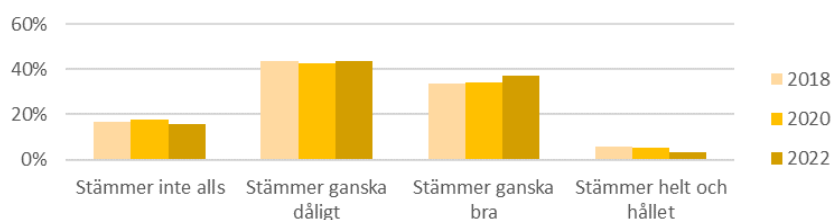

Diagram 1: "Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll". N = 807 (2018), 1008 (2020), 1 011 (2022) Källa: Malmö stad.

Elevernas möjlighet att påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter, upplevs mer positivt än möjligheten att påverka innehållet. Resultaten är, som framgår av diagram 2, stabila över tid.

¹⁹ Högskoleförberedande program, yrkesprogram, introduktionsprogram och program inom gymnasiesärskolan.

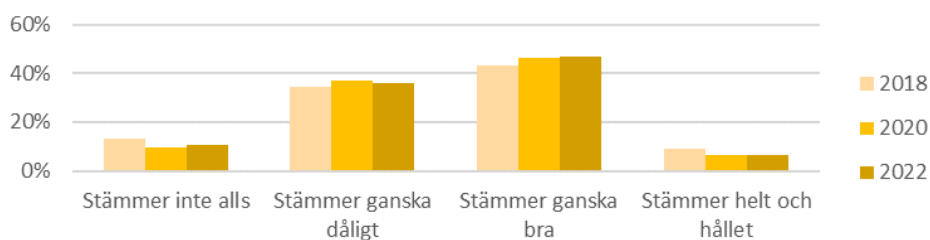

Diagram 2: ”På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter” N = 825 (2018), 1042 (2020), 1 033 (2022) Källa: Malmö stad.

Elevernas upplevelse av att få vara med och påverka sin skolmiljö har ökat över tid. 2022 upplever 53 procent att det stämmer ganska bra jämfört med tidigare 45 procent, vilket diagram 3 visar.

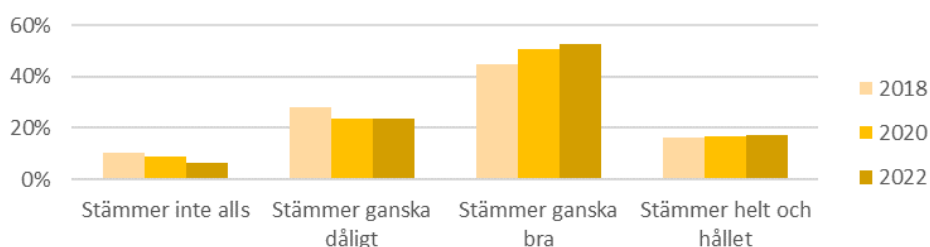

Diagram 3: ”I min skola är vi elever med och påverkar vår skolmiljö” N = 740 (2018), 955 (2020), 975 (2022) Källa: Malmö stad.

Resultaten för frågeställningen kring medbestämmande av ordningsregler sticker ut i jämförelse med övriga frågor. 66 procent av eleverna upplever inte att de har möjlighet att i större utsträckning påverka ordningsregler, vilket synliggörs i diagram 4.

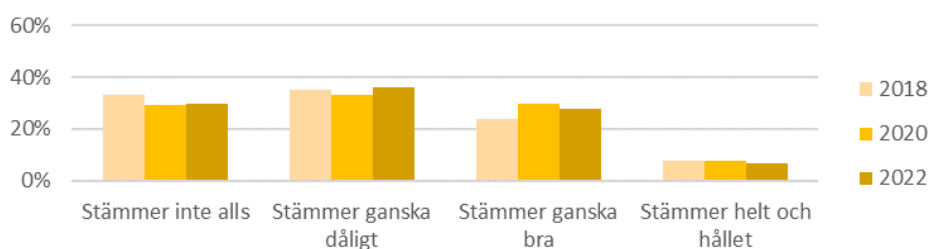

Diagram 4: ”I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha” N = 671 (2018), 874 (2020), 864 (2022) Källa: Malmö stad.

4.2 Skolor med yrkesprogram

I avsnittet görs en kortfattat resultatpresentation av hur elever på yrkesprogrammen har svarat på de fyra utvalda påståendena.

Det är något fler elever som upplever att de har inflytande över innehållet i undervisningen, än elever som upplever att de inte har inflytande. Resultaten är relativt stabila över tid, vilket syns i diagram 5.

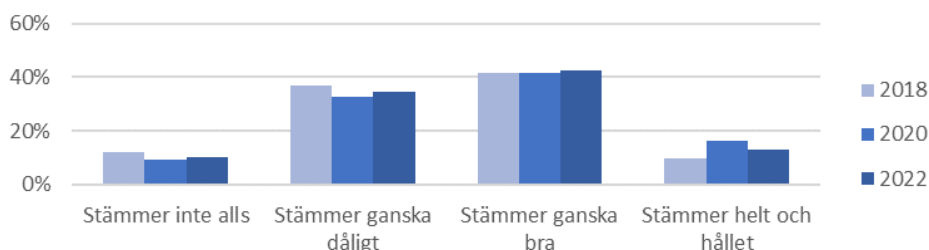

Diagram 5: ”Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll” N = 273 (2018), 287 (2020), 299 (2022) Källa: Malmö stad.

Elevernas upplevelser av att kunna påverka hur de ska arbeta med sina skoluppgifter har inte förändrats nämnvärt över de tre mättillfällena. Alternativet ’Stämmer ganska bra’ har ökat vid senaste mätningen medan ’Stämmer helt och hållet’ har gått ner. Sammantaget är en något större andel av eleverna positiva jämfört med 2018.

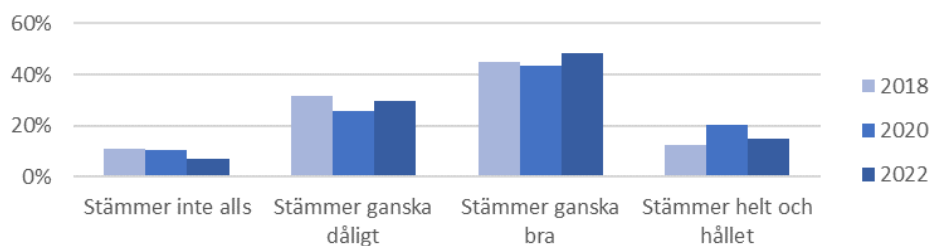

Diagram 6: ”På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter”. N = 293 (2018), 308 (2020), 314 (2022) Källa: Malmö stad.

Elevernas upplevelse av att kunna påverka sin skolmiljö har ökat över perioden, vilket visas i diagram 7. Vid senaste mättillfället ansåg cirka 70 procent av eleverna att de till stor del eller helt och hållet kunde påverka skolmiljön.

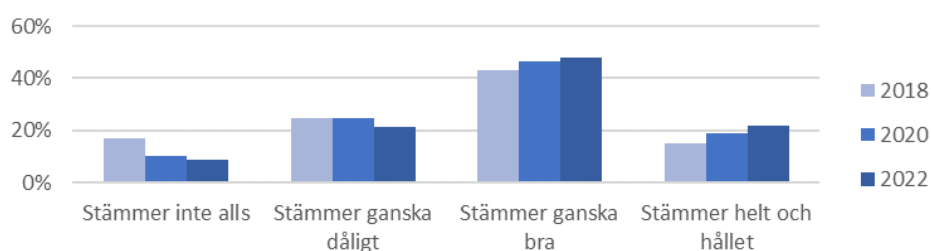

Diagram 7: ”I min skola är vi elever med och påverkar vår skolmiljö”. N = 271 (2018), 278 (2020), 291 (2022) Källa: Malmö stad.

Resultaten av påståendet kring medbestämmande av ordningsregler avviker i jämförelse med övriga påståenden. Diagram 8 visar att en större andel elever upplever att de inte har möjlighet att påverka ordningsreglerna, jämfört med andra påståenden. Det syns en uppåtgående trend över de tre mättillfällena mot en samling i de två mittersta svarsalternativen. Störst förändring återfinns i alternativet 'Stämmer inte alls', vilket valdes av 40 procent av eleverna 2018 jämfört med 23 procent av eleverna 2022.

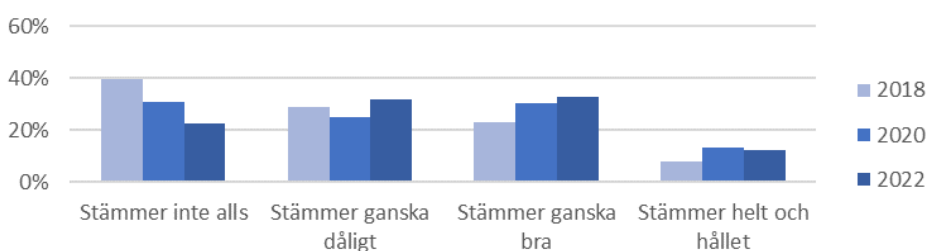

Diagram 8: "I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha". N = 263 (2018), 277 (2020), 267 (2022) Källa: Malmö stad.

4.3 Skolor med introduktionsprogram

I avsnittet görs en kortfattat resultatpresentation av hur elever på introduktionsprogrammen har svarat på de fyra utvalda påståendena.

Eleverna på introduktionsprogrammen är generellt nöjda med sin möjlighet att påverka innehållet i undervisningen, vilket framgår av diagram 9. Det har skett en förflyttning från de två mittersta svarsalternativen. Alternativet 'Stämmer helt och hållet' har ökat vid de två senare mättillfällena. Det bör noteras att antalet elever som svarade vid det första mättillfället är betydligt färre än de som svarade vid de kommande två tillfällena.

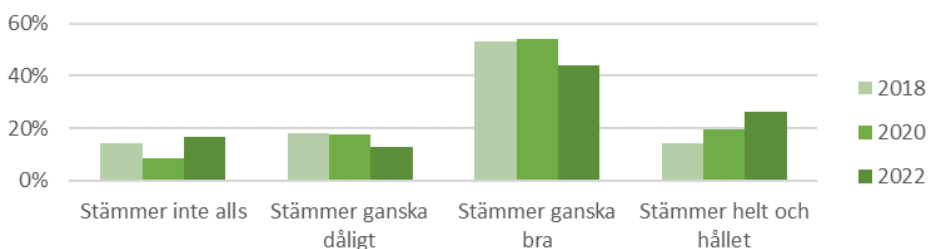

Diagram 9: "Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll". N = 49 (2018), 321 (2020), 279 (2022) Källa: Malmö stad.

En stor andel, 81 procent, av eleverna upplever att de kan påverka hur de ska arbeta med olika skoluppgifter. Det har skett en svag uppgång över tid, vilket framgår i diagram 10.

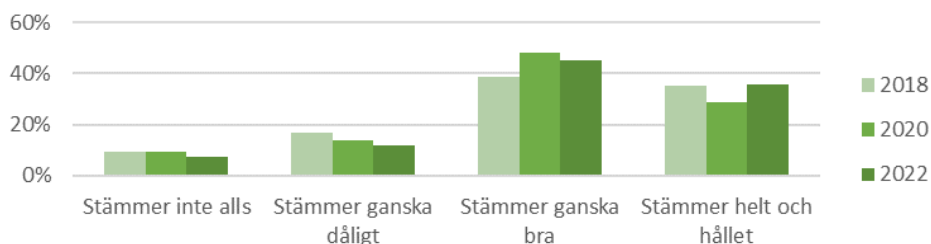

Diagram 10: ”På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter”. N = 54 (2018), 361 (2020), 295 (2022) Källa: Malmö stad.

Diagram 11 visar att en stor andel av eleverna, närmare 80 procent, upplever att de kan påverka skolmiljön. Den höga nöjdhetsgraden har varit stabil över tid. Störst förändring återfinns i de två yttre svarsalternativen.

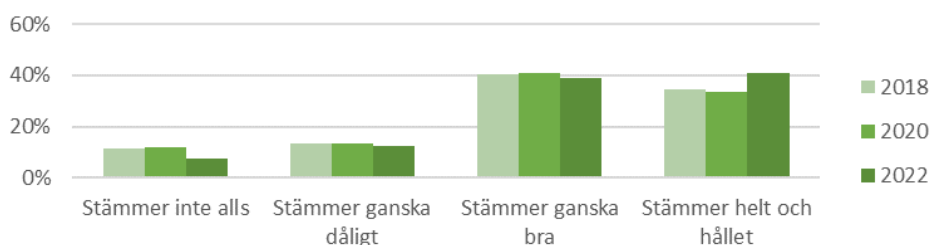

Diagram 11: ”I min skola är vi elever med och påverkar vår skolmiljö”. N = 52 (2018), 331 (2020), 281 (2022) Källa: Malmö stad.

Diagram 12 synliggör elevernas upplevelse av att vara med att bestämma ordningsregler. Cirka 63 procent av elevernas har svarat ’Stämmer ganska bra’ eller ’Stämmer helt och hållet’. Den största förändringen, en ökning med 14 procentenheter, återfinns i alternativet ’Stämmer helt och hållet’. Det bör noteras att diagrammets skala (40 %) avviker från övriga diagrams skalor.

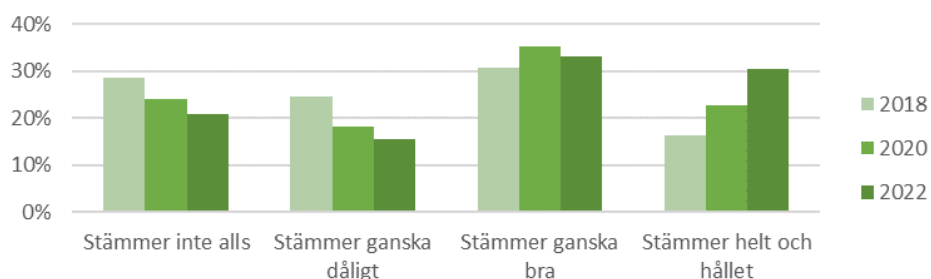

Diagram 12: ”I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha”. N = 49 (2018), 318 (2020), 282 (2022) Källa: Malmö stad.

4.4 Gymnasiesärskolorna

Gymnasiesärskolorna följer upp elevernas inflytande med enkäter framtagna på skolan där eleverna har möjlighet att ge återkoppling på skolans inre arbete.

Resultatet nedan är hämtade ur elevenkäten från Malmö stads största gymnasiesärskola och mäter ansvar och inflytande läsåret 2021/2022. N representerar samtliga elever som har svarat på den aktuella frågan på det individuella programmet respektive de nationella programmen.

Svarsalternativen på diagram 13 och 16 motsvarar en skala från stämmer inte alls (1) till stämmer mycket bra (5).

4.4.1 Individuella programmet

I avsnittet görs en kortfattat resultatpresentation av hur elever på det individuella programmet på gymnasiesärskolorna har svarat på de tre utvalda frågorna.

En övervägande andel av eleverna, cirka 60 procent, anser att de får vara med och påverka sitt skolarbete, vilket synliggörs i diagram 15.

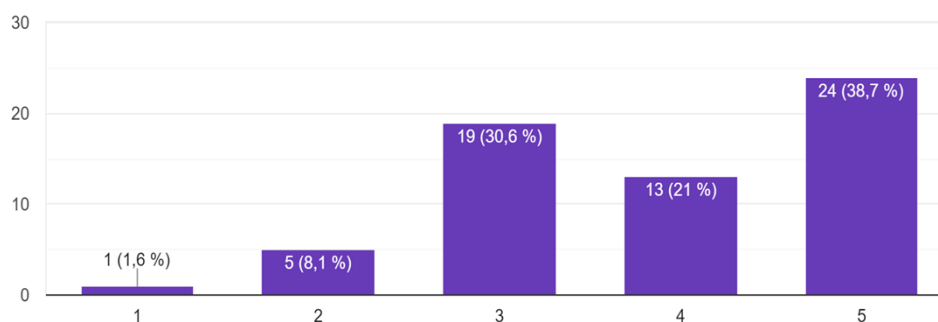

Diagram 13: ”Jag känner att jag kan vara med och påverka mitt skolarbete”. N = 62

Diagram 14 och 15 visar att en övervägande del av eleverna upplever att de får träna demokratiska förmågor och utöva inflytande. Cirka 86 procent av eleverna upplever att de diskuterar i grupp på lektionerna medan cirka 90 procent upplever att de får vara med och påverka genom diskussioner.

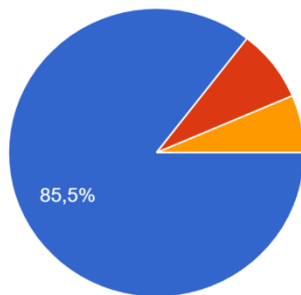

Diagram 14: ”På lektionerna diskuterar vi i grupp”. N = 62

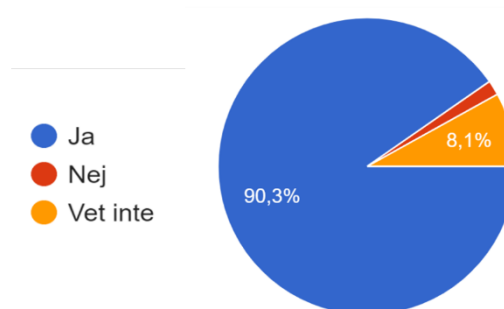

Diagram 15: ”Jag får vara med och diskutera”. N = 62

4.4.2 Nationella program

I avsnittet görs en kortfattat resultatpresentation av hur elever på de nationella programmen på gymnasiesärskolorna har svarat på de tre utvalda frågorna.

En övervägande majoritet av eleverna, 66 procent, upplever att de kan påverka sitt skolarbete, vilket diagram 16 visar.

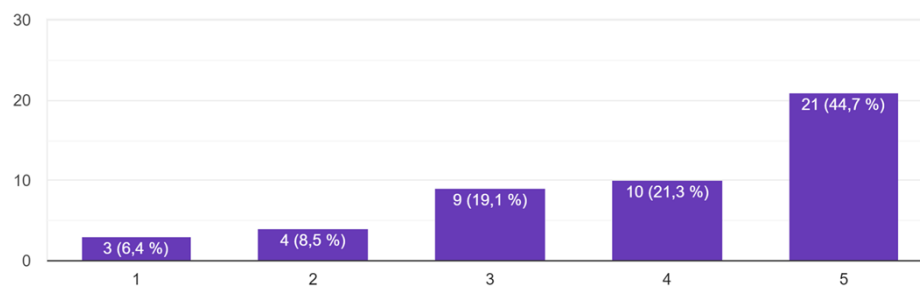

Diagram 16: ”Jag känner att jag kan vara med och påverka mitt skolarbete”. N = 47

Diagram 17 visar att 83 procent av eleverna upplever att de diskuterar i grupp på lektionerna medan cirka 92 procent av eleverna upplever att de får vara med och påverka genom diskussioner, vilket framgår av diagram 18.

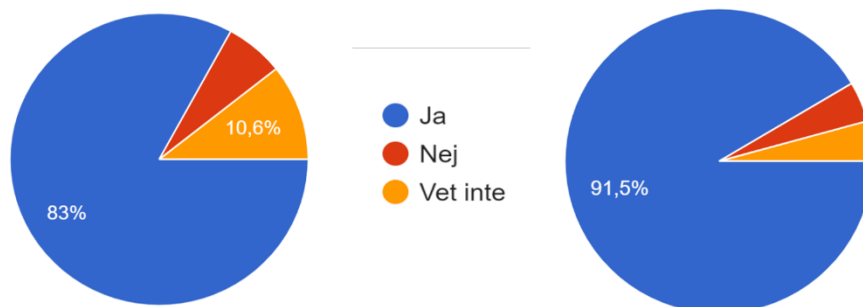

Diagram 17: "På lektionerna diskuterar vi i grupp". N = 47

Diagram 18: "Jag får vara med och diskutera". N = 47

5 Klagomålshantering

Huvudmannen ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. När huvudmannen har tagit emot ett klagomål ska huvudmannen bekräfta detta, skyndsamt göra den utredning som behövs för att kunna hantera klagomålet och återkoppla till den som har framfört klagomålet. Huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för klagomålshantering och aktivt verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal.²⁰

Stycket ovan visar den uppdaterade lagstiftningen med utökade riktlinjer, vilken trädde i kraft i augusti 2022. Nämndens rutiner och dokumentmallar för klagomålshantering uppdaterades i samband med den nya lagstiftningen. Rektorer informerades om förändringarna i skollagen.

Rutiner för klagomålshantering behöver vara kända för eleverna för att bli en meningsfull kanal för elevinflytande. Rektorer informerar personalen om klagomålsrutinerna i samband med läsårsstart. Information om klagomålshantering finns tillgänglig och sprids via olika kanaler på skolorna: genom dialog mellan mentor och/eller elevhälsopersonal och elev/elever, i samband med informationsmöten och föräldramöten, via skolans informationshäfte och genom digitala kanaler.

Det ska vara lätt för elever och vårdnadshavare att hitta och ta del av information om hur de ska gå till väga för att lämna ett klagomål på en verksamhet. Synpunkter på gymnasie- och vuxenutbildningen lämnas via ett formulär på malmo.se²¹. Bilaga 2 visar en sammanställning över de inkomna klagomålen 2022. Sammantaget inkom 17 klagomål.

²⁰ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 8 §

²¹ [GVF Klagomål i utbildningsverksamhet | KoTomin \(omniacloud.net\)](https://www.gvf.se/klagomal-i-utbildningsverksamhet-koTomin-omniacloud.net)

Klagomålshanteringen fyller flera funktioner. Dels bidrar den till kvalitetssäkring av verksamheten, dels säkerställer den rättssäkerhet för eleven och likvärdighet i utbildningen. Klagomålshanteringen utgör även underlag för analys av skolornas utvecklingsbehov. Inkomna klagomål används som underlag för att identifiera förbättringsområden inom respektive skola. Utredningarna leder vid behov till förändring av skolans rutiner och till reviderade handlingsplaner. Utredning av klagomål har även skapat konstruktiva dialoger mellan skola och huvudman, vilket vid behov har lett till förändringar.

6 Sammanfattande kommentarer

Kartläggningen av skolornas arbete visar att samtliga skolor uppfyller skollagens skrivningar om inflytande. Det finns forum för samråd på två nivåer på samtliga skolor. Lärarna arbetar aktivt med demokratiuppdraget och främjar med hjälp av olika metoder elevers inflytande, ansvarstagande samt utveckling av förmågor, färdigheter och kunskaper, vilka krävs i ett demokratiskt samhälle. Elevernas möjlighet till inflytande på huvudmannanivå har stärkts genom införandet av nämndens ungdomsråd.

Eleverna på gymnasieskolans nationella program upplever att de har större möjlighet att påverka arbetsmetoder än undervisningens innehåll. En majoritet av eleverna är positiva till sin möjlighet att påverka skolmiljön. På introduktionsprogrammen skattar cirka 80 procent av eleverna att de har möjlighet att påverka undervisningens innehåll, arbetsmetoder och sin skolmiljö. Den individuella studieplanens framträdande roll på introduktionsprogrammen bedöms vara en förklarande faktor till att eleverna på dessa program överlag upplever sig ha större möjlighet att påverka sin studiesituation. Flera av skolorna med introduktionsprogram har elevdelaktighet som ett fokusområde och personalen arbetar aktivt med att synliggöra för eleverna hur de är huvudpersoner i sitt eget lärande.

Elevers inflytande över ordningsregler är en markör för inflytande och medbestämmande. Möjligheten att få vara med att bestämma skolans ordningsregler är den fråga som får sämst resultat i alla programtyper. Även fast eleverna på IM-programmen skattar sin möjlighet högre, skattar de denna möjlighet betydligt lägre, cirka 20 procentenheter, jämfört med övriga frågor. En förutsättning för att kunna utöva inflytande över ordningsregler är en gemensam förståelse över syftet med desamma. Det krävs kunskap om vad man som elev kan vara med att påverka och vad som faller utanför medbestämmandet. En tydligare dialog med eleverna kring områden de kan

vara med och bestämma om och vilka områden som faller under andra regelverk, kan vara en väg framåt.

Skolorna arbetar med elevinflytande på såväl organisatorisk nivå som klassrumsnivå. Förändringarna i elevernas upplevelser har sammantaget sett till samtliga frågor, inte förflyttats nämnvärt över tid. Arbetet med delaktighet och inflytande är komplext då det förutsätter att eleven upplever sig att vara en del av ett sammanhang. Rektorerne lyfter vikten av att dels definiera begreppet inflytande och dess innebörd, dels synliggöra arbetet med inflytande i den dagliga praktiken för att öka medvetandet hos eleverna.

Komplexiteten i arbetet med elevinflytande ökar i samspelet med elever som har en intellektuell funktionsnedsättning och kommunikationssvårigheter. Det ställer höga krav på gymnasiesärskolans verksamhet att anpassa och skapa lösningar som möjliggör för elever att erövra de kompetenser som behövs för delaktighet i demokratiuppdraget oavsett stödbehov. Elevnöjdheten inom gymnasiesärskolan är i dagsläget hög. Det pågående demokratiarbetet, innefattande delaktighet och inflytande, bör fortsatt löpande utvärderas för att den höga kvaliteten ska vidmakthållas.

Nämnden ger förvaltningen uppdrag att kartlägga orsakerna bakom elevernas upplevelser. Förvaltningen ges även i uppdrag att följa upp vilket stöd som skolorna behöver för att fördjupa och vidareutveckla arbetet med elevdelaktighet och -inflytande.

Bilaga 1

Kompletterande statistik

Högskoleförberedande program

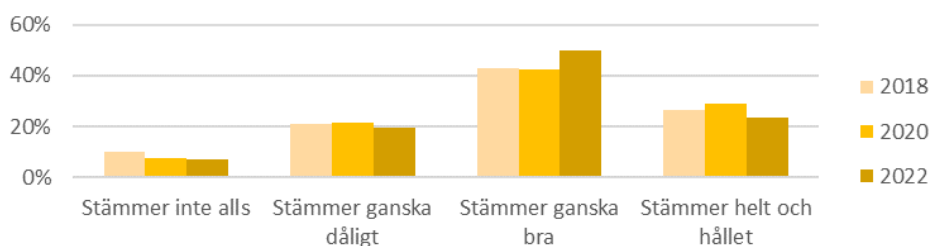

Diagram 1: "I min skola får jag lära mig att argumentera för min sak". N = 806 (2018), 993 (2020), 992 (2022) Källa: Malmö stad.

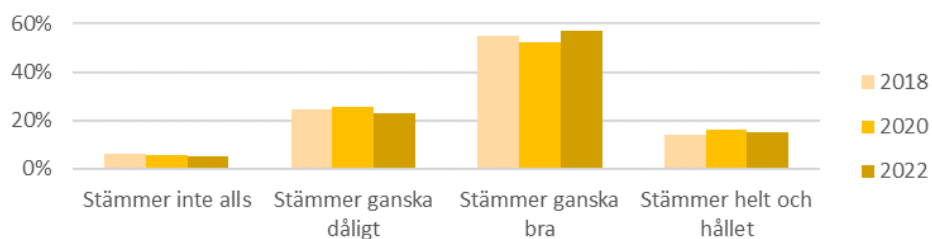

Diagram 2: "På lektionerna får vi diskutera och debattera olika frågor". N = 836 (2018), 1037 (2020), 1032 (2022) Källa: Malmö stad.

Yrkesprogram

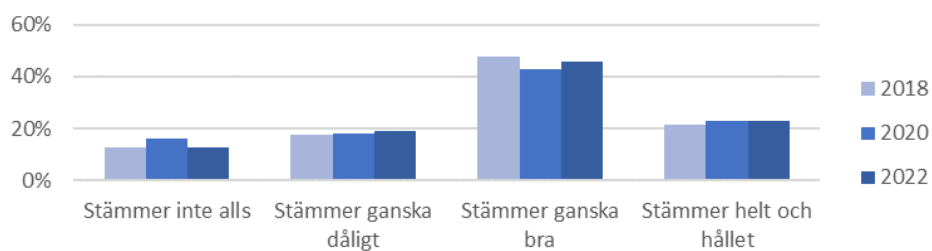

Diagram 3: "I min skola får jag lära mig att argumentera för min sak". N = 268 (2018), 289 (2020), 285 (2022) Källa: Malmö stad.

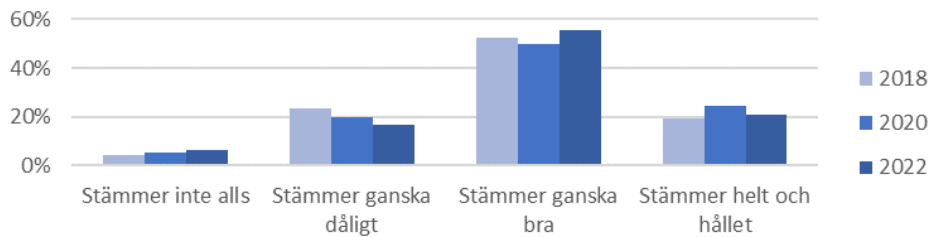

Diagram 4: "På lektionerna får vi diskutera och debattera olika frågor". N = 295 (2018), 311 (2020), 318 (2022) Källa: Malmö stad.

Introduktionsprogram

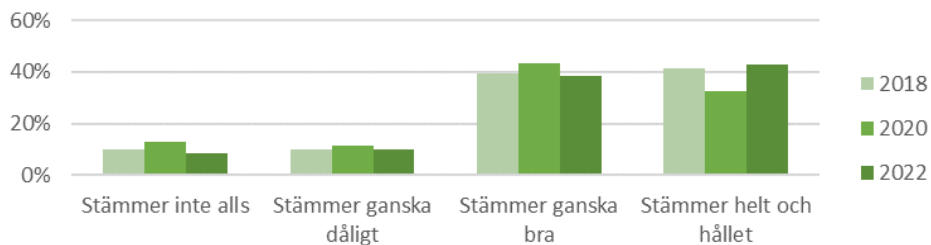

Diagram 5: "I min skola får jag lära mig att argumentera för min sak". N = 51 (2018), 345 (2020), 281 (2022) Källa: Malmö stad.

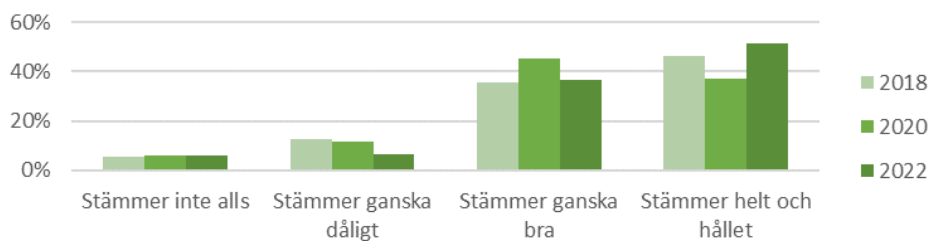

Diagram 6: "På lektionerna får vi diskutera och debattera olika frågor". N = 56 (2018), 381 (2020), 310 (2022) Källa: Malmö stad.

Bilaga 2

Inkomna klagomål under 2022 uppdelade i kategorier

Kategori	Enheter ²²	Antal
Arbetsplatsförlagt lärande	VAGY	1
Betyg	SPGY	1
Diskriminering	MBGY	1
Lokal	UHG Y	1
Hantering (klagomålsärende, kränkande behandling)	HEGY, MBGY, UBK	4
Kommunikation	AFG	1
Kurs	MBGY	1
Inställd lektion	PAGY	1
Personal	SPGY, UHG Y	3
Skolmat	PAGY	1
Stöd och anpassningar	MLGY	1
Totals antal inkomna klagomålsärenden		17

²² AFGY – Agnesfrids gymnasium, CEKV – upphandlad verksamhet, Komvux - Bellevue gymnasium, HEGY – Heleneholms gymnasium, KV – Komvux, MBGY - Malmö Borgarskola, MLGY - Malmö latinskola, PAGY - Pauliskolan, SPGY – S:t Petri skola, SÖSFI – svenska för invandrare, Södervärn, UTB – utbildningskontoret, UHG Y - Universitetsholmens gymnasium och Malmö Lärlingscenter